

| ادنیای کوچک |

نواهای دور دست

موسیقیدانانی که با کیهان کلهر همکاری داشته‌اند:

شجاعت حسین خان

شجاعت حسین خان، پسر و شاگرد استاد مشهور سیتار هند ولایت خان و از نوازندگان و موسیقیدان‌های برجسته شمال هند است. او نوازندگی سیتار را از ۳ سالگی شروع کرده و اولین کنسرتش را در ۶ سالگی برگزار کرده است. در بیشتر جشنواره‌های مهم موسیقی در هند و بیرون از هند حضور دارد. استاد موسیقی دانشگاه یوسی‌ال‌ای آمریکا است و وقتش را میان هند و کالیفرنیا می‌گذراند. ساندیپ داس، طبله نواز گروه، یکی از بهترین طبله نوازان نسل جوان تر موسیقیدان‌های هند است. عضو گروه جاده ابریشم یویوماست و با بسیاری از نوازندگان سرشناس موسیقی کلاسیک هند همکاری داشته است. کنسرت‌های غزل را انستیتوی موسیقی جهان که موسسه‌ای غیرانتفاعی در نیویورک است، برگزار می‌کند.

یویوما

یویوما نه تنها یکی از استادان برجسته ویلنسل کلاسیک است، بلکه موسس و مدیر هنری پروژه جاده ابریشم نیز هست. اجرای این پروژه هنری، فرهنگی، آموزشی در سال ۱۹۹۸ در سازمانی با همین عنوان توسط یویوما پایه‌گذاری شده و هدف از این پروژه گرد هم آوردن موسیقیدانان کشورهای مختلفی که توسط جاده ابریشم به یکدیگر متصلند، عنوان شده است. پدر و مادر این هنرمند از چینی‌های مقیم پاریس بودند که یویوما نیز در همین شهر به دنیا آمد و از سن ۴ سالگی نزد پدر خود به آموزش موسیقی پرداخت. او سال ۱۹۷۶ از دانشکده هاروارد فارغ‌التحصیل شد. یویوما بیش از ۷۵ آلبوم منتشر کرده که کارهایش در حوزه کلاسیک ساز ویلنسل یکی از پرفروش‌ترین کارهاست. او ۱۵ بار جایزه گرمی و یک بار نیز جایزه گرمی لاتین را دریافت کرده است.

علی اکبر مرادی

علی اکبر مرادی متولد ۱۳۳۶ در کرمانشاه و از استادان برتر تنبور است که از ۶ سالگی نواختن این ساز را آغاز و نزد استادان تنبور آموزش‌های لازم را فراگرفت به گونه‌ای که در ۱۰ سالگی به عنوان یک نوازنده کامل تنبور شناخته شد. مرادی نزد استادان برجسته تنبور همانند سیدولی حسینی، سیدمحمد علوی و دیگر استادان بنام این ساز در کردستان به تکمیل هنر پرداخت و در سن ۳۰ سالگی نواختن تمامی ۷۲ مقام موسیقی مقامی کردستان را با تنبور آموخت و از سال ۱۹۷۱ زندگی حرفه‌ای خود را آغاز کرد که از آن زمان تاکنون موفق به دریافت جوایز مهمی از جشنواره‌های ایرانی شده است. او به عنوان تک نواز تنبور سبک منحصر به فردی دارد که او را از دیگر نوازندگان این ساز متمایز کرده است.

علی اکبر مرادی تاکنون تعداد زیادی از اشعار و موسیقی مقامی کردستان را به صورت آلبوم‌های مجزا ارائه کرده است.

که از نوازندگانی که چند سالی است با آنها کار می‌کند، تشکیل شده و اتفاقاً دوست دارد که با آنها در ایران به اجرای زنده موسیقی بپردازد، اما بعد از ۳ سال دوری او از صحنه موسیقی در ایران، این امکان هنوز میسر نشده است. کلهر یکی از هنرمندان بی‌حاشیه و بی‌سروصدای موسیقی است. در همه جا هست و ممکن است کسی متوجهش نشود. جار و جنجالی به همراه ندارد و خیر کارهایش را وقتی می‌خوانیم که به سامانی رسیده باشند. پس او هنرمندی است که اهل وعده دادن نیست.

۳ سال است که صدای کمانچه کیهان کلهر را به صورت زنده نشنیده‌ایم، اما این به آن معنی نیست که او هم در طول این مدت بی‌کار نشسته است. آلبوم‌های مختلفی از او به بازار موسیقی ایران آمده که هر کدام از آنها دنیای تازه‌ای را پیش روی ما می‌کشایند و صدای کمانچه کیهان کلهر را تا مدت‌ها در ذهن و گوشمان نگه می‌دارند. مثل آن گوش ماهی‌هایی که کنار ساحل افتاده‌اند و تا ماه‌ها حتی وقتی از دریا جدا باشند، صدای دریا می‌دهند.

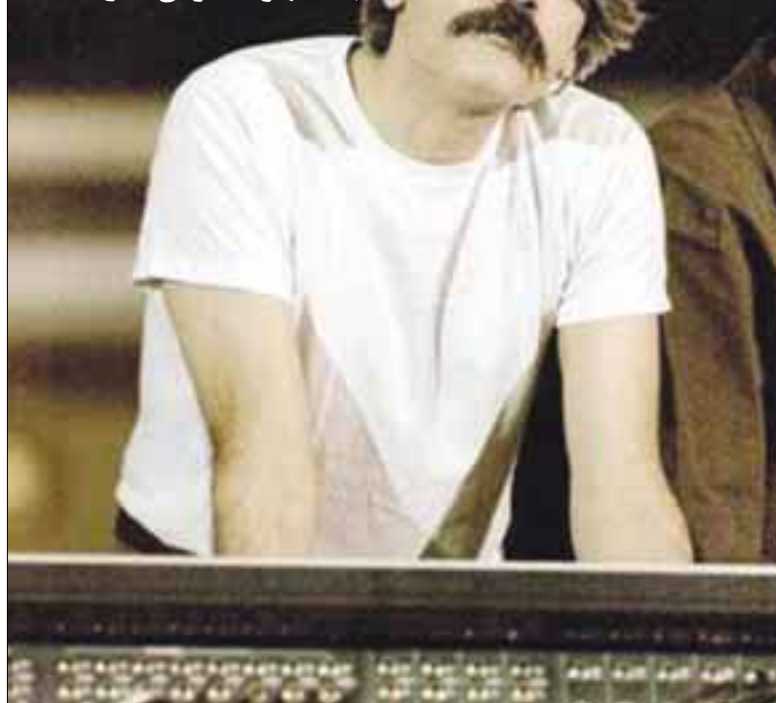
آخرین آلبوم کیهان کلهر که در خارج از ایران منتشر شده، به نام «شهر خاموش» عنوان برترین آلبوم سال را از سوی مجله سانگ‌لایز دریافت کرده است. سانگ‌لایز مجله معتبری در زمینه موسیقی در سطح جهان است. کیهان کلهر آلبوم شهر خاموش را به همراه کوارتت زهی بروکلین رابندر اجرا کرده است. این اثر که برای کودکان حلیجه ضبط شده با زمزمه حزین بداهه نوازی سازهای زهی آغاز می‌شود. علاوه بر این کیهان کلهر پروژه‌های مختلفی را آغاز کرده و به انجام رسانده است که یکی از آنها پروژه جاده ابریشم است که نوای جادویی کمانچه او را می‌شود در کنار سازهای کشورهای مختلف که در مسیر جاده ابریشم بوده‌اند، شنید.

او آخرین کنسرتش را اوایل آبان امسال، در سازمان ملل در نیویورک اجرا کرده است. در این اجرا که مناسبت آن روز جهانی سازمان ملل در نیویورک برگزار شد، کیهان کلهر به همراه یویوما نوازنده آسیایی اروپایی، عالیسم قاسم‌اف از آذربایجان، نوازندگان چینی و یک سری نوازندگان سازهای زهی در سازمان ملل در حضور تمامی سفیرای کشورهای جهان و رئیس جدید سازمان ملل به اجرای برنامه پرداخت که با استقبال زیادی روبه‌رو شد. ما هم وصف آن و گزارشش را در گزارش نیویورک تایمز که در رسانه‌های ایران ترجمه شده بود خواندیم و از قدیم گفته‌اند که وصف العیش، نصف العیش. گروه کیهان کلهر در این کنسرت، شهر خاموش را اجرا کردند و گزارشگر نیویورک تایمز نوشت: «شهر خاموش اثری سحرکننده و تأثیرگذار درباره روستای حلیجه است؛ روستایی که صدام حسین آن را بمباران شیمیایی کرد. در این اثر ساز کمانچه ماتم و زاری کودکان حلیجه را به مخاطب منتقل می‌کند.»

کنسرت در کنار اهرام ثلاثه مصر، اجرا در هالیوود برای مولانا، همراه با گروه جاده ابریشم در شانگهای، بداهه‌نوازی به همراه حمیدرضا نوربخش در پاریس و... از جمله فعالیت‌ها او در ماه‌های اخیر بوده‌اند.

پرواز ابرها

کیهان کلهر با «شهر خاموش» درخشید

مریم مهری

اسم را کنار هم می‌بینند. به کنسرت ما بیایند. در آن گروه تا جایی که موسیقی ما را ارضا می‌کرد، به کارمان ادامه دادیم و بعد هر کدام از ما بیشتر سعی کردیم به فعالیت‌های شخصی خودمان برسیم. بویژه این که همه ما افراد گرفتاری بودیم و باید به مسوولیت‌مان در پروژه‌های دیگر می‌رسیدیم.»

در این مدت شاید شرایط اجرای موسیقی در ایران برای کلهر فراهم نبوده که او را وادار به اعتراض نسبت به این شرایط کرده است: «شما دیگر نوازنده‌ای رانمی‌بینید که بیاید و فقط یک ساعت ساز تنها بزند. گروه‌ها بیشتر قطعاتی را اجرا می‌کنند که معمولاً همراه خواننده است. در این میان، حتی در موسیقی آوازی نقش ساز و آواز کم‌رنگ‌تر شده و معمولاً جای خود را به قطعاتی که با استفاده بیش از حد از سازهای کوبه‌ای اجرا می‌شوند، داده که فقط در صدد ایجاد هیجان هستند تا لمس کردن روح مخاطب. در حالی که شخصیت موسیقی ایرانی در تکنوازی، دونوازی و در رشته موسیقی با کلام در ساز و آواز نهفته است. حال اگر کار گروهی ارائه می‌شود آن هم رشته‌ای دیگر است و دنبال‌کنندگان بیشتری دارد، خوب می‌شد که بخش‌های مهم‌تری هم به تکنوازی اختصاص داده می‌شد، اما سلیقه موسیقی عامه سلیقه‌ای است که موسیقیدانان را به اشتباه انداخته است.»

با این همه، کلهر گروه کوچکی هم در ایران دارد

فیلمی را که فرانسسیس کاپولا در سال ۲۰۰۶ ساخته، دیده‌اید؟ اسمش «جوانی بدون جوانی» است. خبر ساخت این فیلم که منتشر شد، پشت بندش رسانه‌ها خبر دادند که موسیقی متن این فیلم را «ازوالدو گولیف» آهنگساز مشهور آرژانتینی می‌سازد و از کیهان کلهر خواسته است که کمانچه‌اش را بزند. اگر این فیلم را دیده‌اید، صدای کمانچه کیهان کلهر را در آن شنیدید؟ بعد از این که فیلم ساخته شد، هیچ اثری از «ازوالدو گولیف» و کیهان کلهر در فیلم نبود. اگر به سایت IMDb هم بروید می‌بینید که موسیقی متن را «لو ژوربین» ساخته است و خودش و یک نفر دیگر هم ویولا و سنتور زده‌اند، اما آبان ۱۳۸۵ خبری منتشر شده بود که می‌گفت: «کلهر هم اکنون در این کشور مشغول ضبط قطعاتی به صورت تکنوازی با ساز کمانچه است که برای بخش‌هایی از این فیلم توسط «ازوالدو گولیف» در نظر گرفته شده است.» و همین چند روز پیش هم خبردار شدیم که در آمریکا همراه با ارکستر سمفونیک شیکاگو قطعات موسیقی فیلم «جوانی بدون جوانی» را به صحنه برده است.

حالا از همه اینها بگذریم، کسی از شما از آذر سال ۱۳۸۴ به این طرف، کمانچه‌نوازی کیهان کلهر را از نزدیک دیده است؟ منظورم از آخرین باری است که او با محمدرضا شجریان، حسین علیزاده و همایون شجریان در تالار کشور روی صحنه رفتند.

کیهان کلهر از این گروه که جدا شد، دیگر هیچ کنسرتی در ایران برگزار نکرد، اما خاطره آن همکاری تا مدت‌ها برای مخاطبان موسیقی ایرانی به جا ماند. باید البته همین جا قدردانی کرد از کسی که ضبط را اختراع کرد و گذاشت که موسیقی مسافر سرزمین‌های بسیاری شود. حسین علیزاده درباره آن همکاری گفته است: «واقعا این دوره همکاری، حس و حال خوبی برای همه ما داشت و ما واقعا به هم احساس نزدیکی و دوستی می‌کردیم. اگر آن کار را شروع کردیم به دلیل همان احساس نزدیکی بود و اگر هم تمام شد باز به دلیل حفظ آن دوستی بود. دل‌مان نمی‌خواست که کارمان به کاری روزمره و تکراری تبدیل شود و مردم صرفاً به خاطر این که چند

از کرمانشاه به دیگر نقاط جهان

کیهان کلهر در سال ۱۳۴۲ شمسی در خانواده‌ای کرمانشاهی و موسیقی‌دوست در تهران چشم به جهان گشود. کار موسیقی را از ۵ سالگی به صورت آزاد شروع کرد. ۱۲ ساله بود که به صورت حرفه‌ای به موسیقی پرداخت و در ۱۳ سالگی با ارکستر رادیو تلویزیون کرمانشاه شروع به همکاری کرد. کلهر مدتی کوتاه با گروه شیدا در مرکز هنری «چاووش» همکاری بود. در ۱۷ سالگی مقیم ایتالیا شد و سپس به نیت ادامه تحصیل راهی کانادا شد و در رشته آهنگسازی از دانشگاه کارلتن اتاوا فارغ‌التحصیل شد. کیهان کلهر برای شناساندن موسیقی ایرانی به غیرایرانی‌ها تلاش بسیاری کرده است، همکاری او با هنرمندان هندی از جمله «شجاعت حسین خان» (غزل) یا با کوارتت کرونوس (Kronos Quartet)، (جاده ابریشم)، یویوما و ارکستر فیلارمونیک نیویورک او را به هنرمندی جهانی تبدیل کرده است و شنوندگان زیادی در بین غیرایرانی‌ها دارد. او مدتی هم یکی از اعضای ثابت گروه دستان بود.